

La tria

per ANDREU LONCÀ

A *La mujer del pelo rojo*, la darrera obra traduïda de Orhan Pamuk, es pot llegir amablement una curiosa i inquietant història sobre un fill en la febrosa adolescència, amb un pare llunyà, potser absent, i un pare adoptiu, que col·laboren en la construcció d'un pou en una vila a prop d'Istanbul. S'hi veu el treball com a forma de relació, cosa que comprenc de seguida; s'hi narren les llegendes com a una forma d'influir en la vida dels homes, cosa que és inquietant. S'hi pot entreveure el silenci de les nits sota el cel estelat com a comprensió de la bellesa de la vida, que alguna vegada ens ha succeït en la nostra existència.

La novel·la podríem considerar-la com una novel·la de formació, ben emmarcada en un temps i en un país, a Istanbul, a cavall entre Orient i Occident, però sobretot podem apreciar-la com una novel·la sobre el pare. Sobre la relació amb el pare a Occident i a Orient. El que més m'inquieta és com les llegendes acaben conformant una actitud vital: a Europa, el fill es rebel·la contra el pare; a Orient, el pare es rebel·la contra el fill. Pares i fills rebel·lant-se mútuament. L'assumpte és contat amb una gran eficàcia.

Penso que foradar la terra per bastir-hi un pou és una activitat violentament humana: la relació directa amb la terra. Fer-ho a pic i pala forja la moral de l'artesà que s'enfronta a les dificultats.

Hi ha, és clar, l'amor: el jove protagonista mira curiosament la dona

Istanbul

EL TURC ORHAN PAMUK, SEMPRE COMPROMÈS AMB LA PAU, VA GUANYAR EL NOBEL DE LITERATURA EL 2006

madura que sap, que coneix, que marca una saviesa sensual (els cabells rojos). És una dona d'una raresa sensual, la dona de fora del clan familiar, un matís en la pell, un detall en la veu. Fa d'actriu en un teatre ambulat com a forma de contar les llegendes orientals que la

moderna Turquia vol oblidar: el relat del pare que mata efectivament el seu fill, que plora desconsoladament davant del cos mort, ensangonat, del seu fill.

És aquesta la millor part de la novel·la: aquest jove amb un pare absent, que vol esdevenir escriptor. Un home madur que troba el sentit de la seua dignitat personal en trobar aigua, malgrat la roca. El repte d'encertar el lloc escaient. El lloc precís. És una novel·la *in crescendo* paradoxalment descendint cap al fons de la terra. El clímax, el cim narratiu es resol amb una fugida. Fugida moral i fugida física.

El novel·lista domina la tècnica de l'enigma. Fugides, culpes, oblitats que rebroten. Destins que planen sobre les vides.

La segona part correspon a la maduresa de l'heroi: el casament, la impossibilitat de tenir fills, els negocis, el creixement informe d'Istanbul...

S'acaba tancant el cercle imaginari: el traç de guix que lliga el pou juvenil i la construcció d'apartaments per a un viure modern, occidental a l'Istanbul bullició. Sembla casual, potser no ho és tant.

Ningú no pot escapar al seu destí (ni el pare ni el fill), sigui qui quin sigui el sentit que donem a la paraula *destí*?

Des de la racionalitat pensem que no existeix el destí, pensem que el destí ens el construïm cada dia. Pensem que som creadors del nostre destí, que podem escapolir-nos-en. És positivament cert?